

AGH

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA IM. STANISŁAWA STASZICA W KRAKOWIE

WYDZIAŁ INŻYNIERII MECHANICZNEJ I ROBOTYKI

Podstawy konstrukcji maszyn 2

SPRAWOZDANIE Z ĆWICZENIA PROJEKTOWEGO

Łożysko ślizgowe tarcia płynnego

Prowadzący:

dr inż. Dariusz Lepiarczyk

Data wykonania sprawozdania: 12.12.2020

Grupa projektowa nr:

2

Wykonawca:

Paweł Bryzek

Dane	Obliczenia	Wyniki
$F = 50 \text{ kN}$ $n = 900 \frac{\text{obr}}{\text{min}}$ $D = 70 \text{ mm}$ $\lambda = 1$ $L = 70 \text{ mm}$ $t_{\text{ot}} = 20^\circ\text{C}$ $t_{\text{po}} = 50^\circ\text{C}$ $\alpha_p = 9 \cdot 10^{-6} \frac{1}{\text{K}}$ $\alpha_{\text{cz}} = 11 \cdot 10^{-6} \frac{1}{\text{K}}$	<p>1. Założenia:</p> <p>Materiał korpusu = Żeliwo</p> <p>$\lambda = 1$</p> <p>$L = \lambda \cdot D = 70 \text{ mm}$</p> <p>Dobrałem olej ISO VG 100: $VI = 100$</p> <p>temperatura otoczenia: $t_{\text{ot}} = 20^\circ\text{C}$</p> <p>temperatura pracy: $t_{\text{po}} = 50^\circ\text{C}$</p> <p>Przyjmuje materiał łożyska Sn5b17Ev6:</p> <p>$p_{\text{dop}} = 20 \text{ MPa}$</p> <p>$v < 70 \text{ m/s}$</p> <p>$p_{\text{v dop}} < 80 \text{ MPa} \cdot \text{m/s}$</p> <p>$t < 110^\circ\text{C}$</p> <p>2. Sprawdzenie warunków pracy stopu łożyskowego:</p> <p>$v = \pi \cdot D \cdot n = 3,297 \frac{\text{m}}{\text{s}} < 70 \frac{\text{m}}{\text{s}}$</p> <p>$p_{\text{sr}} = \frac{F}{L \cdot D} = 10,2 \text{ MPa} < 20 \text{ MPa}$</p> <p>$p_{\text{sr}} \cdot v = 33,63 \text{ MPa} \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}} < 80 \text{ MPa} \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}}$</p> <p>Warunki spełnione.</p> <p>3. Wybór pasowania:</p> <p>$\psi = 0,6 \cdot 10^{-3} \cdot \sqrt[4]{v} \pm 30\% = 0,809 \div 1,375 \cdot 10^{-3}$</p> <p>przyjmuje: $\psi = 1,3 \cdot 10^{-3}$</p> <p>Luz względny powinien zawierać się w przedziale:</p> <p>$\psi_{\text{min}} \leq \psi \leq \psi_{\text{max}}$</p> <p>przyjeto:</p> <p>$\psi_{\text{min}} \approx 0,7 \cdot \psi$</p> <p>$\psi_{\text{max}} \approx 1,3 \cdot \psi$</p> <p>$L_{\text{min}} = \psi_{\text{min}} \cdot D = 63,7 \mu\text{m}$</p> <p>$L_{\text{max}} = \psi_{\text{max}} \cdot D = 118,3 \mu\text{m}$</p> <p>$L_{\text{sr}} = \frac{L_{\text{min}} + L_{\text{max}}}{2} = 91 \mu\text{m}$</p> <p>Na podstawie obliczeń luzów granicznych z normy PN-EN ISO 286-1:2017 dobieram pasowania:</p> <p>$\phi 70 \text{ H8/d9} - L_{\text{max}} = 213, L_{\text{min}} = 100, L_{\text{sr}} = 156,5$</p> <p>Tolerancje wykonania średnic panewki i łożopa:</p>	<p>$v = 3,297 \frac{\text{m}}{\text{s}}$</p> <p>$p_{\text{sr}} = 10,2 \text{ MPa}$</p> <p>$p_{\text{sr}} \cdot v = 33,63 \text{ MPa} \cdot \frac{\text{m}}{\text{s}}$</p>

$$D_{min} = 70 \text{ mm} \quad d_{min} = 69,826 \text{ mm}$$

$$D_{max} = 70,039 \text{ mm} \quad d_{max} = 69,9 \text{ mm}$$

3. Średni luz względny:

$$\psi_{min} = \frac{D_{max} - d_{min}}{D} = 1,998 \cdot 10^{-3}, \quad \psi_{max} = \frac{D_{min} - d_{max}}{D} = 1,43 \cdot 10^{-3}$$

$$\psi_{sr} = \frac{\psi_{max} - \psi_{min}}{2} = 1,714 \cdot 10^{-3} \quad \psi_{sr} = 1,714 \cdot 10^{-3}$$

	<p>I. Iteracja obliczeń: z wyk. $\eta = 0,055 \text{ Pa} \cdot \text{s}$</p> <p>4.1. Korekta luzu ze względu na zmianę temperatury łożyska. Temperatura montażu: $t_{mont} = t_{ot}$ $\Delta \psi = (\alpha_p - \alpha_w) \cdot (t_{B0} - t_{mont}) = -0,6 \cdot 10^{-4}$</p> <p>5.1. Rzeczywisty luz względny: $\psi_{rz} = \psi_{sr} + \Delta \psi = (1,714 - 0,06) \cdot 10^{-3} = 1,654 \cdot 10^{-3}$</p> <p>6.1. Obliczenie wartości liczby Sommerfelda: $S = \frac{\eta \cdot n}{p_{sr} \cdot \psi_{rz}^2} = 0,0296$</p> <p>7.1. Wyznaczenie współczynnika tarcia: z wykresu: $\mu / \psi = 1,25$ $\mu = \frac{\mu}{\psi} \cdot \psi_{rz} = 2,07 \cdot 10^{-3}$</p> <p>8.1. Moc tracona w łożysku: $N_T = \mu \cdot F \cdot V = 341,24 \text{ W}$</p> <p>9.1. Obliczenie rzeczywistej temperatury pracy łożyska na podstawie bilansu mocy: $A_{wym} = A_{korp} + A_{wal} = W_{korp} \cdot L \cdot D + \frac{\pi \cdot D^2}{4} \cdot 6 \cdot L \cdot D = 0,16 \text{ m}^2$ przyjmuje: $k = 20 \frac{\text{W}}{\text{m}^2 \cdot \text{K}}$ $t_{B1} = \frac{N_T}{k \cdot A_{wym}} + t_{ot} = 126,63 \Delta^\circ \text{C}$</p> <p>10.1. Obliczenie różnicy temperatury założonej i obliczonej: $t_{B0} - t_{B1} = 76,63 \Delta^\circ \text{C}$</p> <p>Znacząca różnica temp. przechodzę do kolejnej iteracji:</p> <p>11.1. Obliczenie nowej wartości temperatury założonej: $t_{BONEW} = \frac{t_{B0} + t_{B1}}{2} = 88,315 \Delta^\circ \text{C}$</p> <p>II. Iteracja obliczeń: z wyk. $\eta' = 0,0125 \text{ Pa} \cdot \text{s}$</p> <p>4.2. Korekta luzu ze względu na zmianę temperatury łożyska. Temperatura montażu: $t_{mont} = t_{ot}$</p>	<p>$\eta = 0,055 \text{ Pa} \cdot \text{s}$ $\Delta \psi = -0,6 \cdot 10^{-4}$ $\psi_{rz} = 1,654 \text{ ‰}$</p> <p>$S = 0,0296$</p> <p>$\mu = 2,07 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$N_T = 341,24 \text{ W}$</p> <p>$A_{wym} = 0,16 \text{ m}^2$ $k = 20 \frac{\text{W}}{\text{m}^2 \cdot \text{K}}$</p> <p>$t_{B1} = 126,63 \Delta^\circ \text{C}$</p> <p>$t_{BONEW} = 88,315 \Delta^\circ \text{C}$</p> <p>II.</p> <p>$\eta' = 0,0125 \text{ Pa} \cdot \text{s}$</p>
--	--	--

	<p>$\Delta \Psi' = (\alpha_p - \alpha_w) \cdot (t_{BONEW} - t_{mont}) = -0,14 \cdot 10^{-3}$</p> <p>5.2.Rzeczywist luz względny: $\Psi_{rz}' = \Psi_{\acute{s}r} + \Delta \Psi' = (1,714 - 0,14) \cdot 10^{-3} = 1,574 \cdot 10^{-3}$</p> <p>6.2.Obliczanie wartości liczby Sommerfelda: $S' = \frac{\eta' \cdot n}{p_{sr} \cdot \Psi_{rz}'^2} = 0,0074$</p> <p>7.2.Wyznaczenie współczynnika tarcia: z wykresu: $\mu / \Psi' = 0,7$ $\mu' = \frac{\mu}{\Psi'} \cdot \Psi_{rz}' = 1,1 \cdot 10^{-3}$</p> <p>8.2.Moc tracona w łożysku: $N_T' = \mu' \cdot F \cdot V = 181,3 \text{ W}$</p> <p>9.2.Obliczenie rzeczywistej temperatury pracy łożyska na podstawie bilansu mocy: $t_{B2} = \frac{N_T'}{k \cdot A_{wym}} + t_{ot} = 76,66 \Delta^\circ\text{C}$</p> <p>10.2.Obliczenie różnicy temperatury założonej i obliczonej: $t_{BONEW} - t_{B2} = 11,655 \Delta^\circ\text{C}$</p> <p>Znacząca różnica temp. przechodzę do kolejnej iteracji:</p> <p>11.2.Obliczenie nowej wartości temperatury założonej: $t_{BONEW2} = \frac{t_{BONEW} + t_{B2}}{2} = 82,48 \Delta^\circ\text{C}$</p> <p>III. <u>Iteracja obliczeń:</u> z wyk. $\eta'' = 0,015 \text{ Pa} \cdot s$</p> <p>4.3. Korekta luzu ze względu na zmianę temperatury łożyska. Temperatura montażu: $t_{mont} = t_{ot}$ $\Delta \Psi'' = (\alpha_p - \alpha_w) \cdot (t_{BONEW2} - t_{mont}) = -0,125 \cdot 10^{-3}$</p> <p>5.3.Rzeczywist luz względny: $\Psi_{rz}'' = \Psi_{\acute{s}r} + \Delta \Psi'' = 1,59 \cdot 10^{-3}$</p> <p>6.3.Obliczanie wartości liczby Sommerfelda: $S'' = \frac{\eta'' \cdot n}{p_{sr} \cdot \Psi_{rz}''^2} = 0,0087$</p> <p>7.3.Wyznaczenie współczynnika tarcia: z wykresu: $\mu / \Psi'' = 0,8$ $\mu'' = \frac{\mu}{\Psi''} \cdot \Psi_{rz}'' = 1,272 \cdot 10^{-3}$</p> <p>8.3.Moc tracona w łożysku: $N_T'' = \mu'' \cdot F \cdot V = 209,7 \text{ W}$</p> <p>9.3.Obliczenie rzeczywistej temperatury pracy łożyska na podstawie bilansu mocy:</p>	<p>$\Delta \Psi' = -0,14 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$\Psi_{rz}' = 1,574 \cdot 10^{-3} \text{ ‰}$</p> <p>$S' = 0,0074$</p> <p>$\mu' = 1,1 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$N_T' = 181,3 \text{ W}$</p> <p>$t_{B2} = 76,66 \Delta^\circ\text{C}$</p> <p>$t_{BONEW2} = 82,48 \Delta^\circ\text{C}$</p> <p>III. $\eta'' = 0,015 \text{ Pa} \cdot s$</p> <p>$\Delta \Psi'' = -0,125 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$\Psi_{rz}'' = 1,59 \cdot 10^{-3} \text{ ‰}$</p> <p>$S'' = 0,0087$</p> <p>$\mu'' = 1,272 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$N_T'' = 209,7 \text{ W}$</p>
--	---	--

<p>Rzc = 1,25 μm</p> <p>Rzp = 1,25 μm</p>	<p>$t_{B3} = \frac{N_{T''}}{k \cdot A_{wym}} + t_{ot} = 85,5 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>10.3.Obliczenie różnicy temperatury założonej i obliczonej: $t_{BONEW2} - t_{B3} = 3,02 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>Dla pewności wykonuję jeszcze jedną iterację:</p> <p>11.3.Obliczenie nowej wartości temperatury założonej: $t_{BONEW3} = \frac{t_{BONEW2} + t_{B3}}{2} = 84 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>IV. <u>Iteracja obliczeń:</u> z wyk. $\eta''' = 0,014 \text{ Pa} \cdot \text{s}$</p> <p>4.4. Korekta luzu ze względu na zmianę temperatury łożyska. Temperatura montażu: $t_{mont} = t_{ot}$ $\Delta \Psi''' = (\alpha_p - \alpha_w) \cdot (t_{BONEW3} - t_{mont}) = -0,128 \cdot 10^{-3}$</p> <p>5.4.Rzeczywist luz względny: $\Psi_{rz}''' = \Psi_{sr} + \Delta \Psi''' = 1,586 \cdot 10^{-3}$</p> <p>6.4.Obliczanie wartości liczby Sommerfelda: $S''' = \frac{\eta''' \cdot n}{p_{sr} \cdot \Psi_{rz}'''^2} = 0,0082$</p> <p>7.4.Wyznaczenie współczynnika tarcia: z wykresu: $\mu / \Psi''' = 0,78$ $\mu''' = \frac{\mu}{\Psi} \cdot \Psi_{rz}''' = 1,237 \cdot 10^{-3}$</p> <p>8.4.Moc tracona w łożysku: $N_T''' = \mu''' \cdot F \cdot V = 203,9 \text{ W}$</p> <p>9.4.Obliczenie rzeczywistej temperatury pracy łożyska na podstawie bilansu mocy: $t_{B4} = \frac{N_{T'''}}{k \cdot A_{wym}} + t_{ot} = 83,72 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>10.4.Obliczenie różnicy temperatury założonej i obliczonej: $t_{BONEW3} - t_{B4} = 0,28 \Delta^{\circ}\text{C}$ <u>Mała różnica temp. iteracja zakończona.</u> Pozostałe parametry wyznaczamy dla $S=0,0082$</p> <p>12.Obliczenie minimalnej grubości filmu smarnego: z wykresu: $h_0 / \delta = 0,08$ $\delta_{sr} = \Psi_{sr} \cdot R = 0,06$ $h_0 = \frac{h_0}{\delta} \cdot \delta_{sr} = 4,8 \mu\text{m}$ Wysokość chropowatości czopa: Rzc = 1,25 μm - Frezowanie cylindryczne dokładne. Wysokość chropowatości panwi: Rzp = 1,25 μm - Toczenie i wytłaczanie dokładne.</p>	<p>$t_{B3} = 85,5 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>$t_{BONEW3} = 84 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>IV. $\eta''' = 0,014 \text{ Pa} \cdot \text{s}$</p> <p>$\Delta \Psi''' = -0,128 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$\Psi_{rz}''' = 1,586 \cdot 10^{-3} \text{ } \mu\text{m}$</p> <p>$S''' = 0,0082$</p> <p>$\mu''' = 1,237 \cdot 10^{-3}$</p> <p>$N_T''' = 203,9 \text{ W}$</p> <p>$t_{B4} = 83,72 \Delta^{\circ}\text{C}$</p> <p>$h_0 / \delta = 0,08$ $\delta_{sr} = 0,06$ $h_0 = 4,8 \mu\text{m}$</p>
---	--	---

	<p> $R_{zc} + R_{zp} = 2,5 \mu m$ Sprawdzenie podstawowego warunku tarcia płynnego: $h_0 > R_{zc} + R_{zp}$ $4,8 > 2,5$ Warunek spełniony. </p> <p> 13. Wyznaczenie wartości ekscentryczności względnej: $\varepsilon = 1 - \frac{h_0}{\delta} = 0,92$ Wartość ekscentryczności względnej mieści się w zalecanych zakresie. </p> <p> 14. Obliczenie zapotrzebowania na środek smarny: z wykresu: $Q/R \delta n L = 4,8$ $Q = Q_{R \delta n L} \cdot R \cdot \delta s r \cdot n \cdot L = 635 \frac{mL}{min}$ </p> <p> 15. Obliczenie natężenia wypływów bocznych: z wykresu: $Q_s/Q = 0,96$ $Q_s = \frac{Q_s}{Q} \cdot Q = 609,6 \frac{mL}{min}$ </p> <p> 16. Wyznaczenie kąta minimalnej grubości filmu smarnego: z wykresu: $\phi_{min} = 19 \text{ deg}$ </p> <p> 17. Ciśnienie maksymalne: z wykresu: $P/P_{max} = 0,39$ $P_{max} = \frac{1}{P/P_{max}} \cdot F = 128205,13 Pa$ </p> <p> 18. Sposób smarowania łożyska ślizgowego: Zastosuje pierścień smarujący luźny. dla oleju o gęstości: 875 kg/m^3 Orientacyjne proporcje pierścienia luźnego o przekroju prostokątnym: średnica pierścienia - $D_p \approx 1,5 \div 1,75 D = 112 \text{ mm}$ szerokość pierścienia - $a \approx 0,1 D_p = 11,2 \text{ mm}$ grubość - $s \approx (0,3 \div 0,4) \cdot a = 4 \text{ mm}$ Głębokość zanurzenia pierścienia - $t \approx D_p^{0,6} = 17 \text{ mm}$ prędkość przejścia dla oleju: $v_p = 0,47 \cdot D_p^{1,5} \cdot \eta^{-0,67} = 0,3 \text{ m/s}$ natężenie przepływu oleju w granicznym przypadku: $q_p = 1,67 \cdot 10^{-2} \cdot a \cdot D_p^{2,25} \cdot \eta^{-0,35} = 6 \cdot 10^{-5} \text{ m}^3/\text{s}$ </p>	<p>$\varepsilon = 0,92$</p> <p>$Q = 635 \frac{mL}{min}$</p> <p>$Q_s/Q = 0,96$</p> <p>$Q_s = 609,6 \frac{mL}{min}$</p> <p>$\phi_{min} = 19 \text{ deg}$</p> <p> $P_{max} =$ $128205,13 Pa$ </p> <p> $D_p = 112 \text{ mm}$ $a = 11,2 \text{ mm}$ $s = 4 \text{ mm}$ $t = 17 \text{ mm}$ </p> <p>$v_p = 0,3 \text{ m/s}$</p> <p>$q_p = 6 \cdot 10^{-5} \text{ m}^3/\text{s}$</p>
--	---	---

Rozkład ciśnienia:

